

FM: Strauji pieauguši ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi par aktīvo ES fondu projektu īstenošanu

Publicēts: 28.03.2019.

Jau tradicionāli gada sākumā konsolidētajā kopbudžetā veidojies pārpalikums, atbilstoši Valsts kases datiem gada pirmajos divos mēnešos sasniedzot 282,5 miljonus eiro. Pārpalikuma apmērs bija par 17,4 miljoniem eiro mazāks nekā 2018. gada attiecīgajā periodā, ko ietekmēja straujāks izdevumu pieaugums it īpaši valsts pamatbudžetā, veicot pabalstu izmaksu iekšlietu un tieslietu resora amatpersonām, kā arī palielinoties iemaksām Eiropas Savienības (ES) budžetā. Gada pirmajos divos mēnešos pārpalikums veidojās visos budžeta līmeņos.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi janvārī-februārī bija 1 982,1 miljoni eiro, kas ir par 187,8 miljoniem eiro jeb 10,5% vairāk nekā pērn pirmajos divos mēnešos. Visstraujāk palielinājušies ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi, kas bija par 110,3 miljoniem eiro jeb 33,1% lielāki nekā pērn janvārī-februārī, attiecīgi veidojot 443,5 miljonus eiro. Ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi pieauguši, ņemot vērā atmaksu palielināšanos no Eiropas Komisijas par aktīvo ES fondu projektu īstenošanu pērn. Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi kopbudžetā šā gada janvārī-februārī bija 83,8 miljoni eiro un tie palielinājās par 17,5 miljoniem eiro jeb 26,4%, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn. Tik straujš ieņēmumu no maksas pakalpojumiem pieaugums saistīts ar Zemkopības ministrijas ieņēmumiem par intervences krājumu (vājpiena pulvera) realizāciju februārī. Savukārt nenodokļu ieņēmumi kopbudžetā saglabājušies iepriekšējā gada līmenī un veidoja 57,4 miljonus eiro.

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi šā gada pirmajos divos mēnešos bija 1 395,2 miljoni eiro, kas bija par 59,9 miljoniem eiro jeb 4,5% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā. Salīdzinājumā ar situāciju 2018. gada pirmajos divos mēnešos nodokļu ieņēmumi šogad pieauga mērenāk – par 4,5%, savukārt 2018. gada attiecīgajā periodā nodokļu ieņēmumi palielinājās par 10,2%. Zemāks nodokļu ieņēmumu pieauguma temps skaidrojams ar nodokļu reformas ietvaros veiktajām izmaiņām uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) maksāšanas kārtībā, kā rezultātā uzņēmumiem nav jāveic avansa maksājumi. Pārejas periodā ir izveidojusies situācija, kad no UIN atmaksātā summa šā gada pirmajos divos mēnešos par 3,3 miljoniem eiro pārsniedz iemaksāto. Pērn gada pirmajos divos mēnešos UIN ieņēmumi veidoja 61,7 miljonus eiro.

Darba samaksas un nodarbinātības pieaugums sekmējis sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu palielināšanos kopbudžetā par 45,6 miljoniem eiro jeb 11,6%. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumus ietekmē pērn nodokļu reformas nevienlīdzības mazināšanai ieviestie pasākumi par diferencēto neapliekamo minimumu un atvieglojumu par apgādībā esošu personu palielināšana, kā arī pensionāru neapliekamā minimuma celšana. Neskatoties uz atvieglojumu palielināšanu, IIN ieņēmumi bija par 16,1 miljonu eiro jeb 5,8% augstāki nekā pērn janvārī-februārī. Darba spēka nodokļu ieņēmumu pieaugumu ietekmēja arī pabalstu izmaksu iekšlietu un arī tieslietu resora amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm pēc katriem pieciem nepārtrauktas izdienas gadiem.

Stabilais privātā patēriņa līmenis sekmē joprojām augstu pieauguma tempu pievienotās vērtības nodokļa (PVN) un akcīzes nodokļa ieņēmumos. PVN ieņēmumi pārskata periodā bija par 49,5 miljoniem eiro jeb 14% augstāki nekā pērn, bet akcīzes nodokļa ieņēmumi, ko ietekmē arī likmju celšana akcīzes precēm, palielinājušies par 18,1 miljonu eiro jeb 12%. Taču šobrīd, tikai pēc divu mēnešu izpildes, būtu pārāgri spriest par nodokļu izpildi gadā kopumā, līdz ar to situācija ar nodokļu ieņēmumiem būtu jāvērtē pēc 4-5 mēnešu izpildes.

Nodokļu ieņēmumu plāns kopbudžetā divos mēnešos tika izpildīts par 104,7% jeb 63 miljoniem eiro virs plānotā. Virsplāna ieņēmumi 32,2 miljonu eiro apmērā saņemti no sociālās apdrošināšanas iemaksām, 20,4 miljoni eiro no IIN, bet 18,8 miljoni eiro no PVN. Savukārt UIN ieņēmumi bijuši par 12,3 miljoniem eiro zemāki par plānoto. Nenodokļu ieņēmumi pamatbudžetā saņemti 92,2% apmērā no plānotā jeb par 3,4 miljoniem eiro mazāki. Vēršam uzmanību, ka nodokļu ieņēmumu plāna izpilde jāvērtē

piesardzīgi, jo atbilstoši precizētajam 2019. gada Vispārējās valdības budžeta plānam, 2019. gadā tiek prognozēti par 74,9 miljoniem eiro lielāki nodokļu ieņēmumi un to sadalījums pa mēnešiem tiks precizēts pēc 2019. gada budžeta pieņemšanas Saeimā.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi janvārī-februārī bija 1 699,7 miljoni eiro, kas bija par 205,2 miljoniem eiro jeb 13,7% vairāk nekā pērn pirmajos divos mēnešos. Izdevumi atlidzībai (356,5 miljoni eiro) palielinājās par 51,5 miljoniem eiro jeb 16,9%, ko galvenokārt ietekmēja izdienas pabalstu izmaksa iekšlietu un tieslietu resora amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm. Ievērojami pieaugušas iemaksas ES budžetā. Šā gada janvārī-februārī iemaksu ES budžetā apjoms veidoja 84,8 miljonus eiro un tas bija par 44,5 miljoniem eiro jeb 110,6% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā. Tik augsts pieaugums saistīts ar Eiropas Komisijas pieprasījumu dalībvalstīm ES budžetā iemaksāt aptuveni 30% no visam 2019. gadam paredzētā iemaksu apjoma, kas nozīmē, ka gada turpmākajos mēnešos iemaksas būs mazākas. Savukārt kapitālie izdevumi (121,7 miljoni eiro) pārskata periodā palielinājās par 39,6 miljoniem eiro jeb 48,2%, kas saistīts ar pieaugošiem ieguldījumiem Nacionālo bruņoto spēku infrastruktūrā, kā arī augstākiem izdevumiem saistībā ar ES fondu projektu īstenošanu.

Subsīdijas un dotācijas kopbudžetā janvārī-februārī veidoja 314,4 miljonus eiro, par 23,5 miljoniem eiro jeb 8,1% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā. Izdevumu palielinājumu pamatā veido finansējuma pieaugums veselības nozarē, lielākoties atalgojuma paaugstināšanai. Mazākā mērā palielinājušies izdevumi precēm un pakalpojumiem (par 16,4 miljoniem eiro jeb 8,1%) un procentu maksājumiem (par 10,2 miljoniem eiro jeb 16,3%) valsts un pašvaldību parāda apkalpošanai, veidojot attiecīgi 219,6 miljonus eiro un 72,5 miljonus eiro.

Izdevumi pensijām janvārī-februārī bija 339,7 miljoni eiro, kas bija par 6,2 miljoniem eiro jeb 1,8% mazāk nekā pērn gada pirmajos divos mēnešos. Tas skaidrojams ar pensiju izmaksu nobīdēm saistībā ar brīvdienām un svētku dienām, daļu janvāra pensiju izmaksājot 2018. gada decembrī. Neskatoties uz izdevumu samazinājumu gada sākumā, 2019. gadā izdevumi pensijām speciālajā budžetā tiek plānoti par 6,5% lielāki nekā 2018. gadā. Izdevumi pārējiem sociālajiem pabalstiem gada pirmajos divos mēnešos kopbudžetā tikmēr palielinājās par 20,6 miljoniem eiro jeb 13,3%. Jāizceļ izdevumu slimības pabalstiem kāpums par 8,7 miljoniem eiro jeb 32%, ko ietekmēja nozīmīgs slimības pabalstu saņēmēju skaita pieaugums janvārī (+43%) un februārī (+19%), visticamāk saistībā ar gripas epidēmijas izplatību.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-strauji-pieaugusi-arvalstu-finansu-palidzibas-ienemumi-par-aktivo-es-fondu-projektu-istenosanu>